

Seria de conferințe „România-Franța: împreună în Europa”

Religii, drepturi fundamentale și laicitate în Uniunea Europeană

(Aula Bibliotecii Centrale Universitare)

– SINTEZĂ –

Rezumat

Laicitatea a reprezentat un pas important în evoluția statului francez, putând reprezenta soluția pentru un viitor armonios în cadrul Uniunii Europene, din punct de vedere religios.

Sinteza integrală

Joi, 16 iunie a.c., a avut loc o nouă întâlnire în cadrul seriei de conferințe „România-Franța: împreună în Europa”. Aceste evenimente au scopul de a contura o perspectivă franco-română asupra provocărilor integrării României în Uniunea Europeană. Conferința a fost susținută de domnul **Jean-François Colosimo**, Președinte al Centrului Național de Carte (CNL), Conferențiar la Institutul de teologie ortodoxă Saint-Serge (Paris) și s-a bucurat de prezența Excelenței Sale domnul **Henri PAUL**, Ambasadorul Republicii Franceze în România. Întâlnirea a fost moderată de domnul **Răzvan THEODORESCU**, fost Ministru, fost Senator, membru al Academiei Române, membru în Consiliul de Administrație al Institutului European din România (IER).

În deschiderea conferinței Excelența Sa dl. **Henri Paul** a menționat problemele pe care le ridică în Europa conceptul de „laicitate” așa cum este definit în Franța.

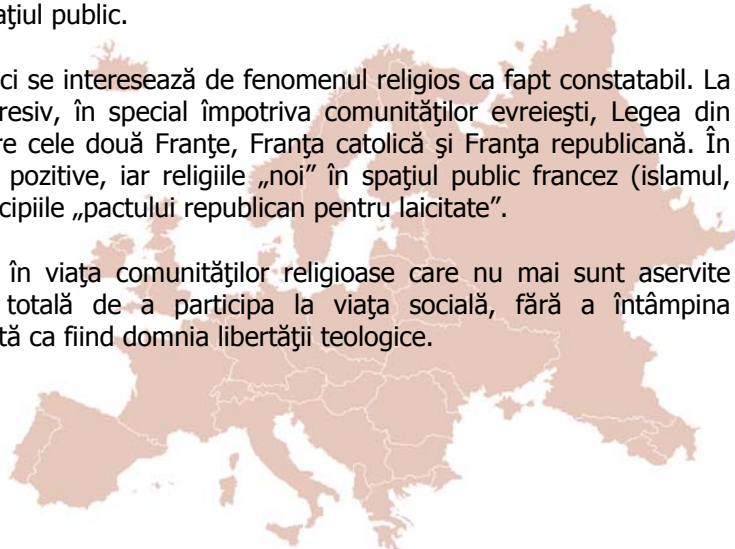
Datorită vastității temei dl. **Colosimo** a anunțat s-a concentrat asupra temei laicității și a manierei în care este înțeleasă și aplicată în Franța. În opinia sa, laicitatea reprezintă un bun extraordinar care a rezultat din experiența franceză în domeniul religios, experiență marcată de două elemente cheie: a) modalitatea de partajare a valorilor creștine către non-creștini în spațiul public, respectiv b) modalitatea de a pune capăt războaielor cu caracter religios.

Primele elemente ale laicității pot fi observate odată cu Revoluția franceză din 1789, culminând cu Legea din 1905 referitoare la separarea dintre stat și biserică. Laicitatea în Franța se bazează pe trei principii cheie și anume:

- a) individualitatea – cetățean în fața statului și nicio comunitate religioasă nu poate vorbi în fața statului, respectiv apartenența la o anumită comunitate nu limitează drepturile;
- b) în dezbaterile din spațiul public nu se folosesc argumente revelate – de exemplu, „Dumnezeu mi-a vorbit și mi-a cerut să schimb legislația”;
- c) absența simbolurilor religioase din spațiul public.

Statul nu cunoaște o confesiune religioasă, ci se interesează de fenomenul religios ca fapt constatabil. La început laicitatea s-a manifestat foarte agresiv, în special împotriva comunităților evreiești, Legea din 1905 reprezentând un câmp de bătălie între cele două Franțe, Franța catolică și Franța republicană. În prezent ne aflăm în perioada unei laicități pozitive, iar religiile „noi” în spațiul public francez (islamul, creștinii evanghelici) trebuie să accepte principiile „pactului republican pentru laicitate”.

Laicitatea s-a dovedit a fi un fapt pozitiv în viața comunităților religioase care nu mai sunt aservite statului. Acestea au dobândit libertatea totală de a participa la viața socială, fără a întâmpina constrângeri. Laicitatea poate fi astfel definită ca fiind domnia libertății teologice.

Europa unită va trebui să adopte laicitatea în scopul evitării viitoarelor conflicte religioase. În prezent asistăm la o secularizare a Europei, secularizarea nefiind același lucru cu laicitatea. Unul dintre principalii teoreticieni ai acestui proces a fost germanul Carl Schmitt care în lucrarea sa *Teologia politică* vorbea despre originea religioasă a ideilor politice moderne, și anume „toate conceptele cheie ale teoriei moderne a statului sunt concepte teologice secularizate”.

Avem de-a face cu o dezbatere intelectuală intensă pe acest subiect, Régis Debray afirmând că orice teologie are nevoie pentru a fi întemeiată de un „dușman”, iar din acest punct de vedere, al dușmanilor externi care trebuie să fie combătuți, putem afirma că prin politicile adoptate Europa a ieșit din istorie. Pentru Marcel Gauchet, Europa, prin intermediul episoadelor tragice din 1914 – 1918 și 1939 – 1945, a ajuns la modelul unei conștiințe politice separate de elementul religios.

Pentru **Colosimo** fundamentalismul religios reprezintă o ruptură de religia tradițională, mișcările religioase extremiste dorind să reinvestească politica cu atribute religioase. În ceea ce privește lumea ortodoxă, acesteia îi lipsește experiența occidentală a statului național, fiind totodată profund afectată de experiența comunistă. Dacă în Europa occidentală secularizarea împinge bisericile spre comunitarizare, în lumea orientală naționalismul religios reprezintă o formă a secularizării. Naționalismul religios este o erezie modernă care trebuie combătută, laicitatea fiind singura salvare a Europei în fața secularizării. România, prin așezarea sa, prin resursele umane de care dispune „poate juca un rol important în viitor în măsura în care nu îi este teamă să își asume acest rol”.

Informații suplimentare

Legea din 1905 este disponibilă online la adresa

<http://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=LEGITEXT000006070169&dateTexte=20110617>)

Pentru istoria laicității a se vedea

<http://www.thucydide.com/realisations/comprendre/laicite/france.htm>

<http://www.lemondepolitique.fr/culture/laicite-en-france>

Informații suplimentare despre Régis Debray <http://regisdebray.com/>

Informații suplimentare despre Marcel Gauchet <http://gauchet.blogspot.com/>

Sinteză realizată de
Mihai Sebe

